

حقیقت، لزوماً در این تقسیم‌بندی‌ها و روش‌های منطقی نمی‌گنجد

شماره پرسش: ۲۳۵۳۹

تاریخ ارسال پرسش: ۱۳۹۷/۱۱/۲۵ ۰۳:۴۵:۰۱

متن پرسش

سلام علیکم استاد عزیزم: استاد جان در مورد سوال ۲۳۵۳۲ می‌خواستم عرض کنم که قصد بنده این بود که ثابت کنم این سنن الهی علل فاعلی هستند و از میان اقسام علل فاعلی، فاعل طبیعی (غیر علمی) هستند مثل قانون جاذبه زمین تا به این نتیجه برسم که این قوانین تکوینی بوده و در بافت عالم تعبیه شده اند و فرقی میان مومن و کافر نیست و هرکس به این سنن عمل کند، چه به این سنن علم و اعتقاد داشته باشد چه نداشته باشد، به نتیجه آن خواهد رسید. به نظر شما اصلاً این نتیجه در مورد سنن الهی درست است یا خیر؟ و در صورت درست بودن به نظرتان از چه راهی غیر از علل اربعه قابل اثبات است؟ ممنونم.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: حرف درستی است. ولی بعضی موارد موضوعاتی داریم که به راحتی در تقسیم‌بندی علل اربعه نمی‌گنجد. مثلاً آیا باید بگوییم خداوند علل فاعلی است یا علل غائی؟ و آیا تجلیات اسماء الهی را در کجای این علل چهارگانه قرار دهیم؟ سنن الهی انوار اسماء الهی هستند که همه‌ی عالم را در برمی‌گیرند. پیشنهاد بنده در آن حدّ بود که مواظب باشیم همه‌چیز را در این تقسیم‌بندی‌ها دنبال نکنیم. زیرا حقیقت، لزوماً در این تقسیم‌بندی‌ها و روش‌های منطقی نمی‌گنجد. موفق باشید